

Reglur, er mönnum í Norðuramtinu og Austuramtinu ber að fara eptir, til þess að fjárkláða verði útrýmt (1897)

Útgáfa 1.0 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðu eintaki af téðu riti. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið rafrænt eintak af því án endurgjalds.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó að stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Höfundur skjals þessa álitur að hvers kyns höfundaréttur á prentaða eintakinu sé útrunninn.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skannað var eintak í vörslu Landsbókasafnsins (Íslandssafn).

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

~~2.6/9~~
Reg

636 089.
Dál

Reglur,

er mönnum í Norðuramtinu og Austuramtinu ber að fara eptir, til þess
að fjárkláða verði útrýmt.

1. gr. Hreppstjórar og aðstoðarmenn þeirra, sem skipaðir eru samkvæmt tilskipun 5. jan. 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi 2. gr., skulu gefa nákvæmar gætur að því, hvort fjárkláði gjörir nokkurs staðar vart við sig í hreppnum. Skulu þeir halda nákvæmum spurnum fyrir um það meðal manna, hvort nokkurs staðar beri á fjárkláða. Þeir skulu einnig leggja fyrir menn að gefa vandlega gætur að því, hvort kláðinn komi fyrir í sauðfje, sem þeir eiga eða hafa undir höndum.

2. gr. Ef grunur er um að kláði sje nokkurs staðar í fje, sjerstaklega ef álíta má, að tilætlun sje að leyna kláðanum, þá skal hreppstjóri eða aðstoðarmaður tafarlaust skoða fjeð og rannsaka heilbrigðisástand þess.

3. gr. Ef ástæða er til að ætla, að kláði kunni að vera í sauðfje hreppsmanna, svo sem þegar kláði hefur komið fyrir á einhverjum bæ í hreppnum, eða samgöngur fjár hafa verið við aðrar sveitir, þar sem fjárkláði er, þá skal hreppstjóri eða aðstoðarmenn hans rannsaka heilbrigðisástand fjárins í rjettum á haustin, við samanrekstur á vorin og annars staðar, þar sem margt fje kemur saman; svo skulu þeir og framkvæma almenna skoðun á sauðfje manna eptir fyrirmælum lögreglustjóra eða eptir samráði við hreppsnefndina.

4. gr. Eigendur eða umráðamenn fjár skulu tafarlaust skýra hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans frá, ef auðsætt er eða líklegt að sauðkind hafi kláða, sem þeir eiga eða hafa undir höndum.

Hið sama gildir og um þær kláðakindur, sem eru í óskilum í landi þeirra, eða sem koma fyrir í rjettum, við smalamennsku, samanrekstur eða á afrjettum.

5. gr. Ef sauðkind kemur fyrir, sem auðsætt er eða líklegt er að hafi kláða, skal þegar í stað aðskilja hana frá öðru fje og gjöra hreppstjóra eða aðstoðarmanni hans aðvart um þetta. enda skal hreppstjóri eða aðstoðarmaður hans tafarlaust skoða kindina og allt það fje nákvæmlega, sem hefur gengið saman við hana.

Þeir skulu og annast um, að kláðasjúkt fje verði haldið stranglega aðskilið frá öðru fje, og að það verði læknað eða jafnvel skorið, ef eigandi samþykkir. Þeir

skulu enn fremur annast um, að því fje verði haldið sjer, sem líkindi eru til að veiki kunni að dyljast í, uns grunlaust er.

6. gr. Eigandi þess fjár, sem er sjúkt eða grunað, er skyldur að fara nákvæmlega eptir reglum þeim, sem honum verða fyrirskipaðar um smölun fjárins, aðskilnað, lækningar og aðra meðferð. Hann skal því hafa nákvæmar gætur á heilbrigðisástandi fjár síns, og þegar lögreglustjóri, hreppstjóri eða aðstoðarmaður hans skipar svo fyrir, þá skal hann nákvæmlega rannsaka heilbrigðisástand fjárins og gefa skýlausa skýrslu þar að lútandi.

7. gr. Hreppstjóri og aðstoðarmenn skulu leitast við að fá menn til að hafa kláðasjúkt fje í sjerstökum húsum, svo að sóttnæmið eigi geymist í öðrum húsum. Þeir skulu og sjá um að öll hús, sem kláðasjúkt fje hefur verið í eða sem líkindi eru til að sóttnæmið geymist í, verði sóttthreinsuð, áður en heilbrigðar kindur eru látnar í þau. Svo skulu þeir og fyrirskipa sóttthreinsun á ull af kláðafje, gærum og öðru, sem getur borið sóttnæmið.

8. gr. Hreppstjóri og aðstoðarmenn skulu gæta allrar varkárni, þegar þeir skoða kláðasjúkt eða grunað fje, til þess að þeir eigi beri sóttnæmið á aðrar kindur, svo skulu þeir og áminna aðra um að gæta sömu varkárni.

9. gr. Hreppstjóri og aðstoðarmenn skulu nákvæmlega kynna sjer ritgjörð um fjárkláða eptir Magnús Einarsson dýralækni, og fara eptir þeim leiðbeiningum, sem þar eru gefnar. Ef þeim er eitthvað óljóst annaðhvort að því er snertir nauðsynlegar leiðbeiningar, sem þar eru gefnar, eða ráðstafanir og fyrirskipanir yfirvalda, skulu þeir gjöra fyrirspurnir þar að lútandi til yfirboðara sinna.

10. gr. Hreppstjóri og aðstoðarmenn skulu leitast við að kenna mönnum að þekkja eðli og einkenni fjárkláðans, áminna menn um að útvega sjer baðlyf og baðker í tíma og brýna fyrir mönnum, hversu áriðandi sje, að allir reyni með kostgæfni og samhuga að útrýma fjárkláðanum með öllu, hvar sem hann kemur fyrir.

11. gr. Ef eigandi sauðfjár sýnir óhlýðni eða hirðuleysi við fyrirskipanir um smölun á sauðfje, aðskilnað, lækningar og aðra meðferð á fje sínu, þá skal hreppstjóri eða aðstoðarmenn hans þegar í stað kæra slíkt fyrir lögreglustjóra, svo skulu þeir og gefa gætur að því, hverjar afleiðingar óhlýðnin eða hirðuleysið hefur.

12. gr. Hreppstjóri og aðstoðarmenn hans skulu rita hjá sjer, hvern dag þeim er tilkynnt um kláðasjúkt fje, svo og ráðstafanir þær er ákveðnar eru, hvernig þeim er framfylgt, og hvenær fjeð er fulllæknað.

13. gr. Þegar fyrirskipaðar eru almennar baðanir á einhverju svæði, sem talin eru kláðagrunuð, þá skal hreppstjóri og aðstoðarmenn rækilega kynna sjer

heilbrigisástand fjárins í hreppnum, áður en böðunin fer fram; ef nokkurs staðar verður vart við kláðann, þá skulu þeir annast um, að lækningar verði við hafðar, svo að kláði er menn vita um, verði að fullu læknaður um það leyti, sem hin almenna böðun fer fram.

14. gr. Hreppstjóri skal tvisvar á ári við lok júnímánaðar og við árslok gefa skýrslu um heilbrigðisástand sauðfjársins um hið liðna missiri, samkvæmt fyrirmynd, er honum verður veitt.

Amtmaðurinn yfir Norðuramti og Austuramti Íslands.

Akureyri, 18. dag júnímánaðar 1897.

Páll Briem.

Nokkrar ákvarðanir

um næma húsdýrasjúkdóma.

Tilskipun 5. jan. 1866. um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi.

1. gr. Lögreglustjórar og hreppstjórar skulu, hver um sig í því umdæmi, sem hann er settur yfir, vandlega gefa gætur að, hvort fjárkláði eða önnur næm fjárveikindi gjöra þar vart við sig. Þeir eiga því svo opt, sem ástæða virðist til þess vera, einkum á haustin þá fje kemur af afrið, og á vorin fyrri hluta aprilmánaðar, að láta fram fara almenna rannsókn fjárins svo víða, sem nauðsynlegt þykir.

2. gr. Amtmanni skal á hendur falið eptir uppástungum lögreglustjórans að kveðja til hæfilega menn í hverjum hrepp hreppstjórum til aðstoðar, bæði í því að komast að raun um heilbrigðisástand fjárins, og eins í því að framkvæma þær ráðstafanir, sem gjöra þarf. Ef slíkir menn ekki fást innan hrepps, má kveðja til þess menn úr öðrum hrepp eða annari sýslu. Aðstoðarmenn þessir og hreppstjórar eiga tafarlaust að gefa lögreglustjóranum til vitundar, ef eitthvað það kemur fyrir, sem vekur grun um slíkan sjúkdóm, sem í 1. gr. er um rætt.

3. gr. Hreppstjórar og aðstoðarmenn þeirra skulu, eptir því sem amtmaður gör ákveður, fá hæfilega borgun, þó ekki yfir 1 rdl, 48 sk. hver um daginn fyrir störf þau, er þeir eptir áðursögðu eiga að gegna, að því leyti þau hafa í för með sjer verkfall og ferðalög frá heimilum þeirra. Borgun þessari skal sýslumaður jafna niður á alla fjáreigendur í hverjum hreppi eptir þeim reglum, sem gilda um dýratolla, og heimta hana saman á manntalsþingum ásamt manntalsþingsgjöldunum.

4. gr. Ef vart verður slíkrar veiki, sem að ofan er um rætt, skulu hreppstjórar og aðstoðarmenn þeirra sjá um, að hið sjúka fje verði þegar í stað stranglega aðskilið frá heilbrigðu fje, og hið allra fyrsta taka það til lækninga; svo skal og því fje haldið sjer, sem líkindi eru til að veiki kunni að dyljast í, uns grunlaust er. Hreppstjóri skal þegar skýra lögreglustjóranum frá því, sem gjört hefur verið, og skal þá lögreglustjóri gjöra þær ráðstafanir, sem þörf er á.

5. gr. Sýni lögreglustjóri, hreppstjóri eður aðstoðarmenn af sjer nokkurt hirðuleysi eður vanrækt á þeim skyldum, sem ofangreindar ákvarðanir leggja þeim á herðar, skulu þeir bera af því ábyrgð til sekta eptir úrskurði amtmanns.

6. gr. Eigandi þess fjár, sem sjúkt er eður grunað, skal skyldur að fara nákvæmlega eptir reglum þeim, sem honum verða fyrirskipaðar um aðskilnað á því, lækningar og aðra meðferð. — Kostnaðinn til þessa borgar eigandi; þar á móti skal kostnað þann, er eptirlitið af hálfu hins opinbera hefur í för með sjer, greiða eptir reglum þeim, er settar eru í 3. gr.

7. gr. Nú sýnir eigandi annaðhvort óhlýðni eður hirðuleysi í því að gegna skyldum þeim, sem á honum hvíla eptir næstu grein á undan, skal hann sæta sektum allt að 20 rdl. og skal lögreglustjóri láta framkæma það sem nauðsyn krefur. Allan kostnað til þessa borgar eigandi, og má gjöra fjárnám hjá honum fyrir kostnaðinum eptir úrskurði amtmanns. Ef slík atvik eru fyrir hendi, að grunur sje á, að hlutaðeigandi ætli að skjóta eigum sínum undan fjárnámi, þá má kyrsetja þær eður svo mikið af þeim, sem þarf til að lorga með áfallinn kostnað. Ef eigi fæst full borgun, þá skal skjóta til því, sem vantar, úr jafnaðarsjóði amtsins; svo skal og kostnaðurinn greiddur úr þeim sjóði, ef það er efnaleysi eiganda að kenna að hið opinbera verður að framkvæma þær ráðstafanir, sem þörf er á.

8. gr. Sektir þær, sem um er getið í þessari tilskipun, falla til fátækra á þeim stað, er lagabrotið hefur verið framið.

Tilskipun 4. marz 1871, er hefur inni að halda viðauka við tilskipun 5. janúarmán. 1866 um fjárkláða og önnur næm fjárveikindi á Íslandi.

1. gr. Komi upp skæður næmur sjúkdómur í fjenu á Íslandi, og svo sjerstaklega stendur á, að aðskilnaði þeim á fjenu og lækningum þeim, sem skipað er fyrir um í tilskipun 5. janúarmán. 1866. verður ekki komið við að notum, skal hlutaðeigandi amtmanni heimilt, til þess að sporna við frekari útbreiðslu sjúkdómsins, að láta skera niður fjeð á því eða þeim heimilum, þar sem hans hefur vart orðið, þó skal amtmaður, þar sem prófaður dýralæknir er, hafa hann og annars hlutaðeigandi lögreglustjóra, alþingismann og tvo bændur, er hrepps-búar kjósa, í ráðum með sjer, áður látið sje skera niður á þenna hátt.

2. gr. Þegar niðurskurður á fram að fara samkvæmt því, sem nú var sagt, þá skal hreppstjóri og aðstoðarmenn þeir, sem nefndir eru í tilskipun 5. jan. 1866 2. gr., með umsjón hlutaðeiganda sýslumanns virða kindurnar, áður þeim sje slátrað. Þegar kindurnar eru virtar, skal fyrst setja á þær hverja um sig það verð, sem þær eru í eptir ásigkomulagi þeirra, þegar þær eru skornar, og eptir al-

mennu gangverði á þeim stað og á þeim tíma árs, þó svo að ekki sje haft til-
lit til sjúkdóms þess, sem er orsök í niðurskurðinum, og þar næst það verð, sem
ætla má að kindurnar hafi, þegar búið er að slátra þeim. Tvo þriðjunga af mis-
muninum af þessum tveim virðingarverðum skal bæta eigendunum.

3. gr. Af endurgjaldi því, sem fundið er á þenna hátt, skulu allir fjáreig-
endur í þeim hrepp, þar sem látið hefur verið skera niður, greiða helminginn, nemi
hann eigi meiru en 100 rd., en ella skal hann greiddur af öllum fjáreigendum í þeirri
sýslu, sem í hlut á; í báðum tilfellum skal jafna honum niður og heimta hann saman
samkvæmt reglum þeim, sem settar eru í 3. grein tilskipunar 5. janúarmán. 1866.
Hinn helminginn skal greiða úr jafnaðarsjóði þess amts, sem í hlut á, og skal
borga hlutaðeigendum hann, undir eins og búið er að heimta gjaldið til jafnaðar-
sjóðsins saman. Þó getur amtmaður, ef því verður við komið eptir ástandi jafn-
aðarsjóðsins, borgað fyrir fram uppi þennan helming endurgjaldsins til þess að
útvega nýjan fjárstofn, að svo miklu leyti sem það verður álitíð tiltækilegt að út-
vega hann í stað fjár þess, sem skorið hefur verið niður.

4. gr. Fyrir virðingargjörð þá, sem um er rætt í 2. grein, má amtmaður
veita hreppstjórunum og aðstoðarmönnum þeirra hæfilega borgun samkvæmt 3. gr.
tilskipunar 5. janúarmán. 1866, samt skal þóknun sú goldin á sama hátt og sá
hluti endurgjaldsins til fjáreigendanna, sem fyrsta málsgrein næstu greinar á
undan ræðir um.

5. gr. Virðist sjerlega hætt við, að sjúkdómurinn dreifist út til annara hjer-
aða, má amtmaður leyfa, að settir sje verðir milli hinna heilbrigðu hjeraða og þeirra.
þar sem sótt næmið er, og, ef kringumstæðurnar mæla með því, greiða tillag úr
jafnaðarsjóði amtsins til varðanna, en ekki má tillagið samt fara fram yfir helm-
inginn af kostnaðinum til varðanna. Komi til að setja slíkan vörð til trygg-
ingar fjenu í öðrum ömtum en því, þar sem veikinnar hefur orðið vart, skulu
amtmenn þeir, sem í hlut eiga, koma sjer saman um, hvað gjöra skuli í því efni.
Þegar vörður er settur á kostnað fleiri amta, þá skulu gjöldin til þess greidd á
þann hátt, að hlutaðeigandi jafnaðarsjóðir gjalda helminginn eptir tölu lausafjár-
hundraðanna í hverju amti, en hinn helminginn greiða fjáreigendurnir í þeim
sýslum, sem einkum og beinlínis á að tryggja með verðinum, og skal þeim helm-
ingnum jafnað niður á þá samkvæmt 3. grein í tilskipun 5. janúarmán. 1866. —

6. gr. Með yfirsjónir gegn þessari tilskipun skal farið eptir því, sem
fyrir er mælt í 7. og 8. grein tilskipunar 5. janúarmán, 1866, og er hún að
öðru leyti í fullu gildi eptir sem áður.

Almenn hegningarlög handa Íslandi, 25. júní 1869.

294. gr. Verði nokkur maður uppvís að að dreifa út af ásettu ráði næm-
um sjúkdómi í húsdýrum, þá varðar það hegningarvinnu allt að 8 árum. —
Hver, sem brýtur á móti lagaákvörðunum þeim, sem settar eru, eða varúðarregl-
um þeim, sem yfirvöldin hafa skipað fyrir um, til þess að afstýra útbreiðslu næmra
sjúkdóma í húsdýrum, og með því gefur tilefni til að slíkur sjúkdómur dreifist
út, skal sæta fangelsi eða sektum ekki minni en 20 rd.

Akureyri 1897. Prentsmiðja B. Jónssonar.

